

Vrednote, nacionalni avtostereotipi in samopodoba

DARKO ŠTEVANČEC, VELKO S. RUS

Z vprašanjem vrednot, nacionalnih avtostereotipov in samopodobe se že nekaj let ukvarja raziskovalna skupina, ki jo sestavljajo dr. Velko S. Rus, dr. Jože Šter, Darko Števančec, doktorand, dr. Maja Rus-Makovec in Andrej Korošak.

Nacionalne avtostereotipe obravnavamo kot poseben primer socialne oz. nacionalne identitete. Gre za kategorijo, h kateri spada tudi pojem nacionalnega karakterja, ki ga omenja Masaryk.

Samopodoba predstavlja poseben vidik individualne identitete. Tako individualna kot socialna identiteta se oblikujeta v socializacijskih procesih učenja in socialnega vplivanja, v različnih kulturnih okoljih.

Vrednote predstavljajo enega najpomembnejših temeljev različnih etičnih sistemov. Talcot Parsons jih opredeljuje tudi kot povezovalni element med motivacijo posameznika in strukturo socialnega sistema. Etična vprašanja, ki jih zastavlja Masaryk, pa so tudi vprašanja vrednot.

Raziskovanje odnosa med vrednotami in nacionalnimi avtostereotipi ter vrednotami in samopodobo v različnih kulturnih okoljih tako predstavlja sodoben pogled na problematiko, s katero se je že ukvarjal Masaryk.

Naše raziskovanje skuša združevati dva metodološka pristopa: empirično raziskovalni in sociološki, deloma pa tudi antropološki pristop. Oba pristopa se neposredno in posredno nanašata na različna etična vprašanja v sodobni družbi.

Tokrat bomo omenili le nekatere empirične vidike našega raziskovanja. Pri raziskovanju odnosa med vrednotami in nacionalnimi avtostereotipi ter vrednotami in samopodobo uporabljamo naslednje merske instrumente: Rokeachovo lestvico terminalnih ter instrumentalnih vrednot ter originalno skonstruirana instrumenta za merjenje samopodobe, samoocenjevanja ter ocenjevanja Slovencev.

Raziskave odnosa med vrednotnimi preferencami in ocenjevanjem Slovencev, to pomeni nacionalnimi avtostereotipi, izvajamo na različnih ciljnih skupinah slovenskih preizkušancev. Do sedaj smo zajemali predvsem študente in srednješolce, raziskave pa bomo razširili tudi na druge populacijske segmente.

Dosedanji rezultati kažejo na to, da so preference nekaterih vrednot pomembno povezane z ocenjevanjem Slovencev oz. t.i. povprečnega Slovenca. Rezultati raziskav odnosa med vrednotnimi preferencami in samopodobo v različnih kulturnih okoljih nakazujejo pomemben vpliv dejavnika kulture.

V naših raziskavah primerjamo tako preizkušance iz evropskih, kot tudi neevropskih kultur.

Med evropskimi in neevropskimi preizkušanci smo odkrili pomembne razlike v hierarhiji vrednot, pa tudi v povezanosti vrednotnih preferenc z lastno samopodobo.

Ker so vsi člani raziskovalne organizacije Davean tudi člani Društva T. G. Masaryk, je omenjeno medkulturno raziskovanje vrednot, nacionalnih avtostereotipov in lastne osebne samopodobe pomembna sestavina dela sekcije Društva T. G. Masaryk za psihologijo, socialne znanosti in antropologijo.